

“En als ik nou op
vrouwen val, ben ik
dan een andere juf?”

Maak het normaal

Seksuele diversiteit op de basisschool

Tekst: Yanaika Zomer

Een positieve schoolcultuur waarin leerlingen zich veilig en geaccepteerd voelen, niet alleen ongeacht hun afkomst of politieke gezindheid, maar ook wat betreft hun seksuele gerichtheid en genderidentiteit. De aangescherpte wet burgerschapsonderwijs is er duidelijk over. Maar hoe geef je deze uitbreiding vorm, en moet dat echt al in het PO?

Bente van Gameren werkt voor Stichting School & Veiligheid. Ze houdt zich bezig met het thema seksuele integriteit en diversiteit. "De aangescherpte wet burgerschap richt zich niet alleen op de lessen, maar ook heel specifiek op een veilig leerklimaat. Een positieve schoolcultuur waar iedereen er mag zijn. Diversiteit is een breed begrip, waar ook seksuele gerichtheid en genderidentiteit een belangrijk onderdeel van zijn. De vernieuwde wet ziet school als een oefenplaats voor de samenleving. School is dé plek om met diversiteit om te leren gaan."

Uit de kast in de klas

Elise Lodder is leerkracht op een basisschool in Ridderkerk. In april 2021 gaf zij een les over seksuele geaardheid aan haar groep 6. Het filmpje dat ze daarover maakte, ging viraal en haalde verschillende media. Ze vertelt: "Leerlingen hadden het programma First Dates gezien. Dat leidde tot de vraag of juf eigenlijk een vriendje had."

Elise speelde al langer met het idee om een les in elkaar te draaien over geaardheid. Dit leek het uitgelezen moment. "Ik heb de leerlingen foto's laten zien van bekende Nederlanders die voor hen belangrijk zijn.

Voetballer Sherida Spitse, rapper Snelle en YouTuber Rutger Vink." Elise vroeg de leerlingen of het voor hen zou uitmaken of deze mensen op mannen of vrouwen zouden vallen. "Sherida Spitse heeft een relatie met een vrouw", zei ze bijvoorbeeld. "Maakt dat haar minder goed in voetballen?"

Het meest spannende van de les kwam daarna. Elise liet een vierde foto zien. Die van haar zelf. "En als ik nou op vrouwen val, ben ik dan een andere juf?" De kinderen waren duidelijk. Nee, ze was precies dezelfde. Terugkijkend vertelt ze: "De reacties van de kinderen waren goud. En ik merkte het juist ook in de dagen erna. Mijn coming out in de klas had helemaal niks veranderd."

In kleine dingen

Omdat ze op een christelijke school werkt, vroeg ze voorafgaand aan de les toestemming van haar directie. "Ik heb de ervaring dat zoiets niet op elke school kan. Tijdens een stage maakte ik mee dat een les van Nieuwsbegrip werd overgeslagen toen die over Pride ging. Gelukkig stond het team hier helemaal achter me."

Elises les is een mooi voorbeeld, maar niet zo gemakkelijk te kopiëren door een leerkracht die heteroseksueel is. Elise lacht. "Nee, dat klopt. Maar er zijn zoveel manieren waarop je hier aandacht aan kan besteden. En misschien zit het zelfs wel meer in kleine dingen dan in hele lessen. Leerkrachten moeten al zoveel, terwijl het ook gewoon binnen je taal- en rekenonderwijs kan. Neem bijvoorbeeld in je dictee af en toe een zinnetje op over twee vrouwen of twee mannen. Dat maakt het normaal. Als leerlingen daar iets van vinden, kun je altijd nog in gesprek." ⇨

Bente van Gameren van Stichting School & Veiligheid beaamt dit. "Aandacht voor het thema hoeft niet altijd heel groots of in een volledig uitgewerkte les te zijn. Op onze website gendi.nl geven we allerlei tips op basis van vragen uit de praktijk en de ervaring van kinderen.

We schrijven bewust niet voor hoe het moet, maar proberen wel te motiveren en te inspireren." Ook Elise wil graag bijdragen. "Ik kan een leuke les geven, maar dan bereik ik alleen mijn eigen klas. Ik probeer daarom ook via TikTok en Instagram zo open mogelijk te zijn."

Wie je bent en hoe je je voelt

Sterre Lute is leerkracht op een basisschool in Den Haag. Zij hecht veel waarde aan het thema diversiteit en probeert voldoende aandacht te hebben voor seksuele gerichtheid, zowel in haar lessen als tussendoor. "Ik speelde laatst het spel 'Wie is

het?' in de klas. De eerste vraag is dan vaak: 'Is het een jongen of een meisje?' Op dat moment is de helft van het spel al gespeeld. Alle jongens of alle meisjes moeten gaan zitten. Ik stelde daarom voor die vraag over te slaan. Een slimmerik vroeg daarop of de persoon in kwestie een piemel had. 'Dat is natuurlijk gewoon dezelfde vraag', was de reactie. Eén van de andere kinderen ging daarop in. 'Maar wat nou als je transgender bent?' Op dat moment heb ik het spel even stilgelegd voor een gesprek over transpersonen en mensen die non-binair zijn. Je kunt er natuurlijk voor kiezen dat niet te doen - ik weet dat veel collega's het ongemakkelijk vinden - maar ik wil dat leerlingen voelen dat alles bespreekbaar is." Voor Sterre is dat niet aan leeftijd gebonden. "De manier waarop je dingen bespreekt natuurlijk wel. Maar als het gaat over wie je bent en hoe je je voelt, dan kun je niet vroeg genoeg beginnen."

Intolerantie is aangeleerd

Sterre heeft de ervaring dat kinderen meer openstaan voor diversiteit dan veel volwassenen. "Ik deed ooit een les over stereotypen en vroeg de leerlingen een dokter te tekenen. Wat ik verwachtte was dat de meesten een man zouden tekenen. Dat is wat volwassenen ook vaak doen. In werkelijkheid tekenden de kinderen een dokter zoals ze die zelf hadden. Dat was dus ook vaak een vrouw." Elise was blij verrast door de positieve reacties van de leerlingen toen ze in de klas uit de kast kwam. Maar toen haar filmpje viraal ging, kreeg ze ook heel andere reacties. "Het belangrijkste zijn natuurlijk alle mooie berichten. Toch is het heel moeilijk de negatieve reacties van je af te laten glijden. Ze gaan over wie ik ben. Natuurlijk raakt dat. Maar wat het me vooral liet zien is hoe hard het nodig is dat we dit doen. Intolerantie is aangeleerd. Juist daarom moeten we al op de basisschool aan de slag."

GENDER- EN SEKSUELE DIVERSITEIT IN HET ONDERWIJS

www.gendi.nl

Gendi **inspireert** en **adviseert scholen** over respectvol omgaan met gender- en seksuele diversiteit

